

اختصارات نظامی و انواع آن

مکیده

با رشد و پیشرفت روزافزون علوم و فنون و پیچیده‌تر شدن اصطلاحات و مفاهیم آن‌ها در عصر انفجار اطلاعات استفاده از اختصارات در متون مختلف فزونی یافته و از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار شده است. امروزه بدون آشنایی با اصطلاح شناسی علم نمی‌توان به آن دست یافت و اختصارات بخش عمده‌ای از زبان ویژه‌ی رشته‌های گوناگون علمی را تشکیل می‌دهند. این نوشتار در راستای آشنا نمودن کارشناسان و افسران رشته‌های مختلف با فرآیندهای اختصارسازی به بررسی توصیفی اختصارات رایج در علوم نظامی می‌پردازد. ابتدا تاریخچه‌ی استفاده از اختصار در زبان‌های گوناگون ارائه می‌گردد. آنگاه طبقه‌بندی انواع اختصار که شامل سرواژه، اختصار الفبایی، اختصار هجایی و اختصار حرفی است، ارائه خواهد شد و درمورد هر کدام از انواع اختصار در متون نظامی به نمونه‌های متعددی از زبان انگلیسی ارائه می‌شود. سپس به نمونه‌هایی از این نوع اختصارات که در دوران معاصر در سازمان‌های نظامی و تحت تأثیر زبان‌های اروپایی در زبان فارسی رواج یافته‌اند، اشاره خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: اختصارات نظامی، سرواژه، اختصار الفبایی، اختصار هجایی،

اختصار حرفی.

۱. استادیار دانشگاه امام حسین(ع)

مقدمه

یکی از اصولی که بر زبان بشری حاکم است اصل اقتصاد یا کم‌کوشی است. انسان همواره به دنبال این بوده است که با تحمل کمترین هزینه و نیرو بیشترین کار را انجام دهد. بشر در استفاده از زبان نیز همواره تلاش نموده است تا با آدای کمترین صداها و کلمات حداکثر معنا را منتقل نماید. به عنوان نمونه یک مورد بسیار مشخص از این دست کوتاه کردن نام اشخاص در زبان‌های مختلف است. در خانواده‌های ایرانی اسامی مرکب بدیع‌الزمان، عبدالحسین و ابوالقاسم به ترتیب به بدیع، حسین و قاسم تبدیل می‌شوند که انگیزه اصلی این کوتاه کردن سهولت در تلفظ و صرفه‌جویی در گفتار است. یکی از فرآیندهای اقتصادی در زبان استفاده از اختصار است که در آن کلمات و اصطلاحات دارای بسامد بالا صورت کوتاه‌تری پیدا می‌کنند.

با اینکه اختصار از دیرباز در زبان‌های بشری کاربرد داشته است، اما این عصر انفجار اطلاعات در قرن بیستم بود که باعث گسترش روزافزون آن در متون علمی و فنی و حتی زبان عامه شد. با پیشرفت و ترقی جوامع بشری در زمینه‌های گوناگون نیاز به صرفه‌جویی در گفتار و نوشتار از یک سو و انتخاب نام برای محصولات متنوع و سازمان‌های مختلف باعث گسترش استفاده از اختصار شده است. چنان‌که فلبر (۱۹۸۷) اشاره نموده است، در حال حاضر نزدیک به هشت میلیون ماده‌ی شیمیایی وجود دارد و هر ساله دویست و پنجاه هزار ترکیب نو یافته به این رقم افزوده می‌شود. با این مثال که تنها به علم شیمی مربوط است می‌توان تصوّر نمود که با چه دنیای پیچیده‌ای از اصطلاحات و مفاهیم روبرو هستیم. این مقاله به بحث پیرامون اختصارات و انواع آن در علوم نظامی می‌پردازد. علوم نظامی در دهه‌های اخیر رشد فزاینده‌ای یافته و در حوزه‌ها و رسته‌های مختلف پیشرفت نموده و بسیار پیچیده و گسترده گشته است. در واقع علوم نظامی یکی از حوزه‌هایی است که اختصار در آن کاربرد فراوانی

دارد. این پدیده در دهه‌های اخیر به دنبال ایجاد و گسترش سازمانهای نظامی در ایران در زبان فارسی نیز رواج یافته است.

اختصار و معادل انگلیسی آن Abbreviation یک اصطلاح کلی و در برگیرنده‌ی فرآیندهای گوناگونی است که در این مقاله به تشریح انواع آن در علوم نظامی در زبان انگلیسی و فارسی خواهیم پرداخت. امروزه تعداد اختصارات در متون نظامی بی‌شمار است و واژه‌نامه‌های اختصاری قطوری به چاپ رسیده است که حاوی دهها هزار اختصار است. در واقع اختصارات هر حرفه‌ای بخش مهمی از زبان تخصصی آن حرفه را تشکیل می‌دهد و اهل آن حرفه باید با این زبان خاص آشنایی داشته باشند. هدف این نوشتار تبیین پدیده‌ی اختصار و معرفی انواع مختلف آن برای نظامیان به عنوان بخشی از دانش حرفه‌ای آنان است.

تاریخچه

با قاطعیت نمی‌توان گفت که از چه زمانی استفاده از اختصار آغاز گشته است. شاید این پدیده قدمتی به اندازه‌ی خود زبان داشته باشد. با این حال در این بخش به برخی نمونه‌های تاریخی استفاده از اختصار در زبان‌های مختلف اشاره خواهد شد. چنانکه در دائر المعارف ویکی‌پدیا Wikipedia آمده است، مسیحیان روم از یک "ماه‌ی" به عنوان نماد حضرت مسیح (ع) استفاده می‌کردند، زیرا گفته می‌شود که در کلمه‌ی یونانی ماهی (ΙΣΘΥΧ) حروف به کار رفته حروف آغازین کلماتی است که در زبان یونانی بیانگر عیسی مسیح بوده است. به علاوه، در قرون وسطی کلیسا از حروف اختصاری INRI بر روی صلیب استفاده می‌کرد که از حروف آغازین کلمات لاتین Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum به معنای عیسی مسیح پادشاه ترسایان گرفته شده بود.

قدیمی‌ترین نمونه اختصار در زبان‌های ایرانی را می‌توان در کتیبه‌های دوره‌ی هخامنشی در بیستون، تخت جمشید و نقاط دیگر یافت که به زبان فارسی باستان

نوشته شده است. در خط میخی این کتیبه‌ها برخی علائم اندیشه نگار وجود دارد که می‌توان آن‌ها را نوعی اختصار دانست. DH, BG, BU, XŠ, معادل آوانگاشت این علائم در خط میخی فارسی باستان بوده و به ترتیب نشانه‌ی کلمات dahyauš (کشور)، bagah (خدا) bumiš (زمین) و Xšayaθya (شاه) می‌باشند (ابوالقاسمی، ۱۳۷۳، ص ۳۶).

در قرآن کریم نیز در ابتدای بعضی از سوره‌ها حروفی آمده است که به حروف مقطعه مشهوراند. یکی از اقوالی که بسیاری از مفسرین آن را نقل نموده‌اند این است که این حروف نوعی اختصار هستند. علامه طباطبایی از طبری نقل می‌کند که هر کدام از این حروف بیانگر یکی از اسامی خداوند هستند مثلاً در کهیصص در آغاز سوره مریم (ک) نشانه‌ی کافی (ه) نشانه‌ی هادی (ی) معرف حکیم (ع) بیانگر علیم و (ص) از صادق گرفته شده است. البته این صرفاً یک نظریه است و هیچ کدام از مفسرین آن را یک قول قطعی ندانسته‌اند. همچنین استفاده از تعدادی از حروف اختصاری مانند حروف وقف از دیرباز در کتابت قرآن رایج بوده است. استفاده از حروف (ص) (ع) (ره) در کنار نام پیامبر اکرم و ائمه را نیز می‌توان نمونه‌ای از اختصار دانست.

انواع اختصار

چنانکه پیشتر اشاره گردید، اختصار دارای انواع مختلفی است و هر کدام از آنها در زبان‌شناسی نامی خاص دارد. در این بخش به مهمترین انواع اختصار در زمینه‌ی نظامی در زبان انگلیسی اشاره خواهد شد و به دنبال آن نمونه‌هایی از هر کدام از انواع اختصار در زبان فارسی را که عمدتاً تحت تأثیر زبان‌های اروپایی پدید آمده است، معرفی می‌گردد.

سرواژه Acronym

در این نوع اختصار حروف آغازین چند کلمه در کنار هم قرار گرفته و کلمه‌ای را به وجود می‌آورند که همانند یک کلمه‌ی واقعی زبان تلفظ می‌شود (Bauer, 1983). اینک به نمونه‌های زیر که در واژگان نظامی رواج دارد، توجه نمایید:

North Atlantic Treaty Organization (NATO)	سازمان پیمان آتلانتیک شمالی
Strategic Arms Limitation Talks (SALT)	مذاکرات محدودسازی سلاح‌های استراتژیک
Surface to Air Missile (SAM)	موشک زمین به هوا
Forward Edge of Battle Area (FEBA)	لبه جلویی منطقه نبرد (لجمن)
Homing All the Way Killer (HAWK)	موشک هاوک
International Civil Aviation Organization (ICAO)	سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری
Target Acquisition Battalion (TAB)	گردان آماج‌یاب
Forward Area Support Team (FAST)	تیم پشتیبانی منطقه جلو

البته باید خاطر نشان نمود که این فرآیند همیشه قاعده‌مند نیست و گاهی به خاطر این که واژه مطلوب به وجود آید تغییراتی در نحوه‌ی اخذ حروف جهت تشکیل سر واژه پدید می‌آید. مانند نمونه‌های زیر که از بعضی از کلمات بیش از یک حرف گرفته شده است:

Army of the Republic of Viet Nam (ARVIN)	ارتش جمهوری ویتنام
Radio Detection and Ranging (Radar)	جستجو و مسافت‌یابی رادیویی
Geheime Staats Polize (Gestapo)	گشتاپو پلیس مخفی دولتی (آلمان)
Junior Engineering Officer (JENGO)	افسر جزء مهندسی

چنانکه مشاهده می‌شود گاهی حروف غیر واژگانی مانند حروف ربط و حروف اضافه نظیر to, in, of, and و غیره در ساخت سر واژه شرکت داده می‌شود و گاهی چنین نیست. در Radar حرف ربط and در ساخت سرواژه شرکت کرده است اما در SAM حرف to شرکت داده نشده است. زمانی که چنین اختصاراتی در جامعه‌ی زبانی به طور کامل رواج یابد به صورت یک کلمه‌ی واقعی در زبان درمی‌آید و دیگر با حروف بزرگ نوشته نمی‌شود مانند کلمات Aids, Laser, Radar, Scuba که امروز

در زبان انگلیسی با حروف کوچک نوشته می‌شوند. غیر از رادار که در بالا بیان شد دیگر سر واژه‌ها از واژه‌های انگلیسی زیر گرفته شده‌اند:

Acquired Immune Deficiency Syndrome	سندرم نقصان ایمنی اکتسابی (ایدز)
Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation	تقویت نور با پرتو اشعه تحریک شده
Self - Contained Underwater Breathing Apparatus	دستگاه تنفس زیر آب

در اینجا نمونه‌هایی از این نوع اختصار را که در سال‌های اخیر در زبان فارسی به وجود آمده است معرفی می‌کنیم.

پایان تاریک روشن غیر نظامی	پاتاغ	آغاز تاریک روشن نجومی	آتان
دانشکده‌ی فرماندهی و ستاد	دافوس	پایان تاریک روشن نظامی	پاتاد
گزارش اطلاعاتی	گاط	سازمان بیمه و بازنشستگی	سابوب
نیروی انتظامی جمهوری اسلامی	ناجا	لبه‌ی جلویی منطقه‌ی نبرد	لجمن
نگهداری و تعمیرات	نت	نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران	نداجا
نیروی زمینی سپاه پاسداران انقلاب	نزسا	نیروی دریایی سپاه پاسداران	ندسا
نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی	نهاجا	نیروی مقاومت سپاه پاسداران	نمسا

این‌ها نمونه‌ی اندکی از دهها سرواژه ساخته شده در سازمان‌های نظامی است. لازم به ذکر است که این نوع اختصار با ساختار زبان فارسی سازگارتر است. در واقع، در زبان فارسی تمایل بر این است که از ترکیب حروف آغازین یک کلمه ساخته شده و مانند یک واژه‌ی واقعی تلفظ شود.

اختصار الفبایی Alphabetism

این نوع اختصار نیز همانند سرواژه از حروف آغازین کلمات ساخته می‌شود با این تفاوت که در اینجا حروف در کنار هم قرار گرفته اما یک واژه را تشکیل نمی‌دهند و تک تک مانند حروف الفبا تلفظ می‌شوند. این نوع از اختصار در زبان انگلیسی به عناوینی مانند Abbreviation و Initialism و Alphabetism خوانده شده‌اند. اکنون به نمونه‌هایی از این نوع اختصارات نظامی در زبان انگلیسی اشاره می‌شود:

Fire Direction Center (FDC)	مرکز هدایت آتش
Inter-Continental Ballistic Missile (ICBM)	موشک بالستیک قاره‌پیما
Field Artillery (FA)	توپخانه صحرایی
Anti- Aircraft Artillery (AAA)	توپخانه ضد هوایی
Weapons of Mass Destruction (WMD)	سلاح‌های کشتار جمعی
Global Positioning System (GPS)	سیستم موقعیت‌یاب جهانی
Nuclear Biological and Chemical (NBC)	هسته‌ای بیولوژیکی و شیمیایی
Three Nitro Toluene (TNT)	ترینیترو تولوئن (تی ان تی)
General Support (GS)	پشتیبانی عمومی (عمل کلی)
Rocket Propelled Grenade (RPG)	آر.پی.جی. راکت نارنجک انداز
Anti-Ballistic Missile (ABM)	موشک ضد بالستیک

چنانکه می‌بینیم حروف اختصاری بالا یک کلمه را تشکیل نمی‌دهد بلکه به صورت منفرد همچون خواندن حروف الفبا تلفظ می‌شود. در این نوع از اختصار گاهی اگر چند حرف در آغاز کلمات اصلی مشترک باشند یکی از حروف همراه عددی که نشانگر تعداد وقوع آن حرف است نوشته می‌شود و این در متون نظامی رایج‌تر است مانند نمونه‌های زیر:

فرماندهی کنترل ارتباطات کامپیوتر و اطلاعات	Command, Control, Communication, Computers and Intelligence (C4I)
فرماندهی کنترل و اطلاعات	Command, Control and Intelligence (C2I)
کنترل کننده مخفی چند کاناله	Multi-Channel Crypto Controller (MC3)

در این نوع اختصار نیز مانند سرواژه حروف ربط و اضافه گاهی در ساخت اختصار شرکت دارند و گاهی شرکت ندارند مثلاً اصطلاح Line of Fire (خط آتش) به صورت LOF نوشته می شود در حالی که اصطلاح Order of Battle (ترتیب نیرو) به صورت OB در می آید. همچنین گاهی به دلایلی از حرف آغازین استفاده نمی شود، بلکه از حرف دوم یا سوم استفاده می شود مانند XO که در متون نظامی به جای Executive Officer (افسر اجرایی) به کار می رود. البته در این مورد قاعده‌ی خاصی وجود ندارد و در برخی از متون EO برای این اصطلاح به کار می رود. در سال‌های اخیر تعدادی از این نوع اختصار به ویژه در سازمان های نظامی ساخته شده‌اند. در اینجا به تعدادی از آن‌ها اشاره می شود:

آ.خ.ف	آتش خنثی کننده فوری	ا.ب.س.	اندازه گیر برد و سمت
ا.ت.ا.	اندازه گیر تراز و ارتفاع	ش.ا.ا.م.	شناسایی، انتخاب و اشغال موضع
ش.م.ر.	شیمیایی میکروبی و رادیواکتیو	م.ه.آ.	مرکز هدایت آتش
ش.م.ه.	شیمیایی، میکروبی و هسته‌ای		

اختصار الفبایی ش.م.ر. در اوائل جنگ تحمیلی از عبارت شیمیایی، میکروبی و رادیواکتیو ساخته شده بود. جالب است که در آن زمان بعضی از رزمندگان از روی مزاح این اختصار را شمر می خواندند و شاید به همین دلیل بود که با قرار دادن ترجمه‌ی هسته‌ای به جای رادیواکتیو این اختصار به شکل فعلی یعنی ش.م.ه. در

آمد. به هرحال این مزاح بیانگر این واقعیت علمی است که زبان فارسی بیشتر به ساختن سرواژه تمایل نشان می‌دهد تا به اختصار الفبایی. برخی از اختصارات غیر نظامی نیز اخیراً ساخته شده‌اند مانند **آ.ت.ت.** به نشانه‌ی آزمون تحصیلات تکمیلی و **ج.ا.ا.** برای جمهوری اسلامی ایران.

لازم به یاد آوری است که این نوع اختصار در زبان فارسی چندان معمول نیست و دلیل آن هم شاید شیوه‌ی تلفظ حروف الفبای فارسی باشد که در مقایسه با الفبای لاتین طولانی‌تر و در نتیجه ثقیل‌تر است. نکته‌ای که ذکر آن در اینجا جالب است این است که اخیراً فرهنگستان در بیانیه‌ای توصیه نموده است که به جای حروف اختصاری NGO که نماینده‌ی اصطلاح انگلیسی Nongovernmental Organization بوده و این روزها به همین شکل اختصاری لاتین در مطبوعات و رسانه‌ها به کار می‌رود از سرواژه‌ی **سمن** که از حروف آغازین ترجمه‌ی این اصطلاح یعنی **سازمان‌های مردم‌نهاد** ساخته شده است، استفاده شود. جالب اینجاست که اگر از اختصار الفبایی استفاده می‌شد، این اختصار باید به صورت **س.م.ن** (سین میم نون) درمی‌آمد و خواننده آگاه است که در آن صورت تلفظ این اختصار در مقایسه با صورت لاتین آن چه قدر دشوار بود. این به عنوان نمونه‌ای برای نشان دادن این موضوع بود که اختصار الفبایی با زبان فارسی سازگاری ندارد.

اختصار هجایی Syllabic Abbreviation

در این نوع اختصار که در زبان شناسی به عناوینی از قبیل Shortening و Clipping به معنی کوتاه کردن کلمه نیز مشهور است (Falk, 1973: 57)، قسمتی از واژه حذف می‌شود و قسمت باقیمانده به عنوان یک کلمه تلفظ می‌شود. البته بخش حذف شده ممکن است از آغاز وسط و یا پایان واژه باشد مانند نمونه‌های انگلیسی flu, vet, lab, piano, math, gym, که به ترتیب صورت کوتاه شده‌ی کلمات laboratory,

ترتیب به معنای **آزمایشگاه، دامپزشک، آنفلوآنزا، سالن ورزشی، ریاضیات و پیانو** می‌باشند. در متون نظامی از این نوع اختصار نیز استفاده می‌شود. مانند نمونه‌های زیر:

Information (Info)	اطلاعات	Binoculars (Bino)	دوربین دو چشم
Ammunition (Ammo)	مهمات	Airplane (Plane)	هواپیما
Commodor (Commo)	دریادار	Meteorology (Met)	هواشناسی
Gyroscope (Gyro)	ژیروسکوپ		

گاهی دو کلمه که بدین روش کوتاه شده‌اند با هم ترکیب شده و کلمه‌ی جدیدی را می‌سازند. این فرآیند آمیزش **blending** نام دارد و در زبان انگلیسی امروز کاربرد زیادی دارد مانند واژه‌ی **Brunch** که از ترکیب **Breakfast** و **Lunch** ساخته شده است و به معنای غذایی است که نزدیک ظهر به جای صبحانه و ناهار صرف می‌شود یا کلمه‌ی **Motel** که از ترکیب **Motor** و **Hotel** به وجود آمده و به معنای هتل مخصوص رانندگان است. در میان واژه‌های نظامی می‌توان به **Interpol** اشاره نمود که از ترکیب دو واژه‌ی **International Police** به معنی پلیس بین‌الملل به وجود آمده است. البته گاهی درچنین ترکیب‌هایی فقط یکی از کلمات کوتاه شده است مانند کلمه **Heliport** به معنی فرودگاه بالگرد که جزء **heli** کوتاه شده‌ی **Helicopter** است و با واژه‌ی **Port** به معنی فرودگاه ترکیب شده است.

از این نوع اختصار نیز در سال‌های اخیر در زبان فارسی تا اندازه‌ای استفاده می‌شود که به عنوان نمونه می‌توان به موارد زیر اشاره نمود.

کلاش	کلاشینکف	جنگال	جنگ الکترونیک	مخوال	مخابرات و الکترونیک
------	----------	-------	---------------	-------	---------------------

اختصار حرفی (نوشتاری)

یک نوع دیگر از اختصار در زبان انگلیسی وجود دارد که در آن یک یا چند حرف از کلمه‌ای نوشته می‌شود اما آن واژه را به صورت کامل تلفظ می‌کنند. به عنوان نمونه عنوان‌های Doctor, Mister, Professor در زبان انگلیسی به صورت Dr Prof Mr نوشته می‌شوند اما به طور کامل تلفظ می‌شوند و مثلاً به صورت **دی آر** یا **پروف** و **ام آر** تلفظ نمی‌شوند. در واقع باید گفت که این نوع اختصار مخصوص زبان نوشتار است. این نوع اختصار در متون نظامی کاربرد بسیار بالایی دارد که در اینجا به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌شود. شایان ذکر است که در این فرآیند قاعده‌ی خاصی برای این که چندمین حرف و یا چه تعداد از حروف کلمه‌ای حذف شود وجود ندارد.

Lt Lieutenant	ستوان	div. arty division artillery	توپخانه لشکری
Brig Brigade	تیپ	Plt Platoon	دسته
Maj Major	سرگرد	Mort Mortar	خمپاره
Log Logistics	آمد	Cal Calibre	کالیبر
Sgt Sergeant	گروهبان	Capt Captain	سروان
Col Colonel	سرهنگ	Lt.Col. Lieutenant Colonel	سرهنگ دوم
Com Commander	فرمانده	Inf Infantry	پیاده
pvt Private	سرباز	Hel Helicopter	بالگرد
Gar Garrison	پادگان		

این نوع اختصار در سال‌های اخیر در زبان فارسی و در سازمان‌های نظامی به ویژه در مکاتبات گسترش یافته است که در اینجا به تعدادی از آنها اشاره می‌شود.

مدیریت	مد.	اطلاعات عملیات	ا.ط.ع.
تیپ	تی	اداره آموزش عقیدتی سیاسی	اد.آ.ع.س.
معاونت	مع.	طرح عملیات	ط.ع.
لشکر	ل	دانشکده	دان
ستاد کل نیروهای مسلح	س.ک.ن.م.	معاونت طرح و برنامه	مع.ط.ب.
معاونت طرح و برنامه‌ی اداره آموزش ستاد مشترک سپاه		م.ط.ب. اد.آ.س.م. سپاه	

در اینجا شاید این پرسش برای خواننده پیش آید که تفاوت این نوع اختصار با آنچه که تحت عنوان اختصار الفبایی و همچنین اختصار هجایی مطرح شد در چیست. پاسخ این است که چنانکه حروف نوشته شده به صورت منفرد و مانند حروف الفبا تلفظ شوند این موردی از اختصار الفبایی است. اگر بخشی از واژه باقی بماند و مانند یک کلمه تلفظ شود در آن صورت اختصار هجایی است. اما اگر در نوشتار یک یا چند حرف از کلمه‌ای نوشته شود اما آن واژه به طور کامل تلفظ شود موردی از اختصار حرفی یا نوشتاری است. به عنوان مثال اگر سه حرف دان یعنی حروف آغازین دانشکده را به صورت دال الف نون تلفظ کنیم در این صورت اختصار الفبایی است. اما اگر همین حروف را به صورت دان به عنوان یک کلمه تلفظ کنیم اختصار هجایی خواهد بود زیرا یک هجا از کلمه به جای کل کلمه به کار رفته است. در نهایت اگر این حروف را در نوشتار به کار ببریم اما به همان صورت دانشکده تلفظ کنیم با اختصار حرفی سر و کار داریم.

نتیجه

هدف این نوشتار آشنا ساختن افراد نظامی با شیوه‌های اختصارسازی در متون نظامی انگلیسی و فارسی و ایجاد یک بینش کلی در این خصوص بوده است و به هیچ عنوان در پی آن نبوده است که فهرستی از تمام اختصارات نظامی را به دست

دهد. امروزه به دنبال گسترش روزافزون علوم و فنون گوناگون اختصارات در حوزه‌های متنوع بسیار پیچیده شده‌اند. در حال حاضر تعداد اختصارات نظامی آنچنان زیاد است که فرهنگ‌های اختصارات نظامی قطوری نوشته شده‌اند که حاوی دهها هزار مدخل است (ر.ک. Pretz, 1983).

نکته‌ی دیگری که باید مد نظر داشت این است که بین حروف اختصاری و اصطلاحات مورد نظر تناظر یک‌به‌یک وجود ندارد. در واقع گاهی یک اختصار نماینده‌ی چندین اصطلاح گوناگون در رسته‌های متنوع است. بنابراین هر نماد اختصاری را باید در ارتباط با متن و رسته‌ی مرتبط در نظر گرفت و به مصداق آن پی برد. به عنوان نمونه اختصار الفبایی MC در فرهنگ اختصارات نظامی (Pretz, 1983) نشانگر ۲۰ اصطلاح مختلف است که عبارتند از:

Message Center, Motor Convoy, Military Cross, Military Committee, Military College, Military Code, Member of Congress, Medical Corps, Marine Corps, Movement Control, Medical Certificate, Maritime Commission, Master Commandant, Military Characteristics, Mine Clearance, Major Component, Maps and Charts, Metal Case, Main Channel, Medium Capacity

بنابراین برای یافتن مرجع یک اختصار نباید سریعاً به سراغ اصطلاحاتی رفت که رایج‌تر و متداول‌تر می‌باشند بلکه با توجه به متن باید در میان مصداق مختلف یک اختصار مصداق اصلی را پیدا کرد. به دلیل همین پیچیدگی است که اخیراً در انتهای کتاب‌ها و آیین‌نامه‌های نظامی اختصارات به کار رفته در آن اثر به صورت یکجا فهرست می‌شوند تا خواننده با سهولت بیشتری بتواند مرجع اختصارات مربوطه را بیابد. به هر حال نباید فراموش کرد که ساختن اختصار دارای قاعده‌ی منظمی نبوده و تا اندازه‌ی زیادی سلیقه‌ای است. بنابراین برای درک آن‌ها آشنایی با کلیات حوزه‌ی مربوطه لازم است. چنانکه ممکن است یک افسر توپخانه از اختصارات مربوط به نیروی دریایی درک درستی نداشته باشد.

منابع

- ۱- ابوالقاسمی، محسن (۱۳۷۳): *تاریخ زبان فارسی*، تهران، انتشارات سمت.
- ۲- فلبر، هلموت (۱۹۷۸): *اصطلاح شناسی و مهندسی دانش*، ترجمه علی مهرامی، *نامه‌ی فرهنگستان*، ش. ۲۳، صص ۲۰۱-۱۹۶.
- ۳- طباطبایی، محمد حسین (۱۳۶۴): *تفسیر المیزان*، ترجمه‌ی محمد باقر موسوی، جلد سی و پنجم.
- ۴- محمدی سنجر، علی (۱۳۸۱): *فرهنگ اختصارات نظامی*، تهران، نشر میعاد.
- ۵- غفار، رامین و همکاران (۱۳۷۸): *فرهنگ لغات و اصطلاحات نظامی*، تهران، موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع نظامی.
- 6- Bauer, Laurie (1983) *Word Formation in English*. Cambridge University Press.
- 7- Falk Julia S (1973) *Linguistics and Language*. New York: John Wiley & Sons.
- 8- Pretz Bernhard (1983) *A Dictionary of Military and Technological Abbreviations and Acronyms*, London: Rutledge and Kegan Paul.
- 9- www.en//wikipedia.org/wiki/acronym\Abbreviation